

COL·LECCIÓ «IMAS»

Innovació i Metodologia en Afers Socials

Núm. 61. Novembre 2019

ISSN: 2659-5273

▪ *Serveis socials comunitaris*

Els Serveis Socials Comunitaris Bàsics. 10 anys després de la Llei 4/2009 de serveis socials de les Illes Balears

---

Julià Baltasar Jaume

Secció de Suport Tècnic Municipal.
Direcció Insular de Suport Territorial – IMAS

REVISTA ALIMARA de l'IMAS està subjecta a una llicència de
Reconeixement-NoComercial_SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative
Commons

Resum

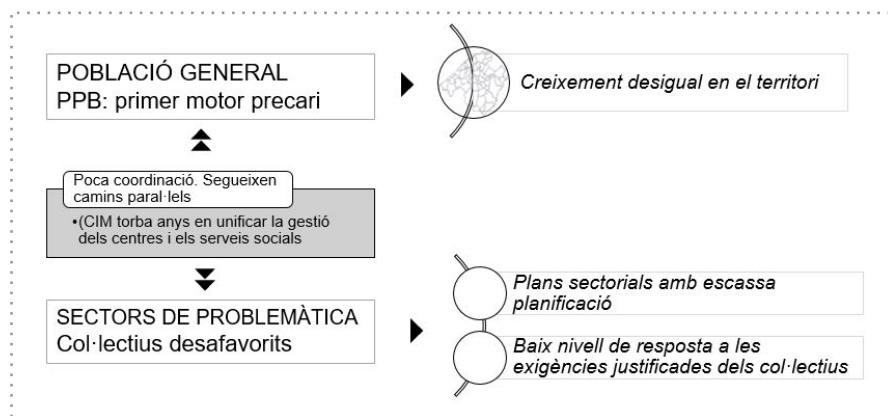
Aquest article vol aportar una reflexió sobre quina ha estat l'evolució dels serveis socials deu anys després de la publicació de la Llei 4/2009 de serveis socials de les Illes Balears. Es tracta d'abordar de manera resumida els inicis dels serveis socials, el procés de finançament a partir del Pla de Prestacions Bàsiques fins al finançament dels propis serveis socials comunitaris bàsics (SSCB) amb tot el desplegament que això suposa.

Paraules clau

Serveis socials comunitaris bàsics, prestacions socials, sistema informatiu.

Introducció

L'Estat com a regulador dels sistemes de protecció social (educació i sanitat) estableix els drets de la ciutadania i ordena les competències de les administracions en aquestes matèries, però en l'àmbit dels serveis socials no hi ha una llei general que reguli els drets socials i, per tant, hem assistit a un desenvolupament territorial que ha creat grans diferències entre comunitats autonòmiques i, en el cas de la nostra, a una història d'alts i baixos en funció de la sensibilitat dels governants i la implicació inconstant dels partits polítics en polítiques socials efectives.

... el que no volem oblidar

PRIMERA ETAPA: ANYS 80. EL PAPER FONAMENTAL DEL CONSELL INSULAR DE MALLORCA EN ELS INICIS DEL «Pla Concertat per al desenvolupament de les Prestacions Socials Bàsiques».

En 1987 el Consell ja treballava per donar suport municipal als ajuntaments de Mallorca

i va ser decisiu en la creació i consolidació posterior dels serveis socials municipals. En aquell any només cinc pobles havien començat a crear les seves unitats de treball social, però, dos anys després, ja eren quaranta-sis els municipis que havien signat conveni amb el CIM per cofinançar els serveis socials. Davant la falta d'una llei general de serveis socials a nivell estatal, la contribució del Consell en la creació dels serveis socials municipals va ser fonamental (Deyà, Salas i Caro, 2010). El «Pla Concertat de Prestacions Socials Bàsiques (PPB)» (Gutiérrez Resa, 2001) es va començar a aplicar a Mallorca l'any 1989, i donà suport econòmic i administratiu al «Programa pobles» que el Consell ja tenia en marxa. Lluny havien quedat els inicis de l'Acció Social a Mallorca amb la feina d'una infraestructura escassa (Casa de Socors, l'Ambulatori de Beneficència, els inicis d'un servei d'ajut a domicili gestionat per Càritas, o per a persones amb discapacitat gestionat per la Coordinadora de Minusvàlids, etc.).

El PPB va ser una passa important en el compromís del finançament de la xarxa pública de serveis socials generals amb la participació del Ministeri, el Govern i el Consell, però en cap moment no es va publicar una llei general per equiparar el dret dels serveis socials amb els altres sistemes de protecció social (educació o sanitat). El desplegament normatiu ha estat una competència de cada comunitat autònoma (estatuts d'autonomia, lleis autonòmiques de serveis socials i altres lleis sectorials), i aquesta situació ha configurat un creixement desigual en el territori a l'hora de garantir la protecció dels drets socials dels ciutadans, però també ha suposat una indefinició important en la responsabilitat competencial de les diferents administracions en matèria de serveis socials.

En els primers anys de PPB, el Ministeri va obligar el Govern a posar la mateixa aportació econòmica per al finançament de la xarxa bàsica, però aquesta obligació, finalment, la va cobrir el Consell i va anar acompanyada d'una gran implicació econòmica i tècnica. Les «Bases per a la Planificació Social a Mallorca» (Escola Treball Social), l'«Estudi de l'Ajuntament de Palma sobre els recursos existents per a l'acció social», el «Mapa dels serveis socials del Consell Insular de Mallorca», o el Pla d'Acció Social del Govern balear» (UIB), formen part d'aquesta primera etapa i obren la porta a una de nova.

SEGONA ETAPA: ANYS 90. CONSOLIDACIÓ DELS SERVEIS SOCIALS I ELS CENTRES COMARCALS DEL CONSELL

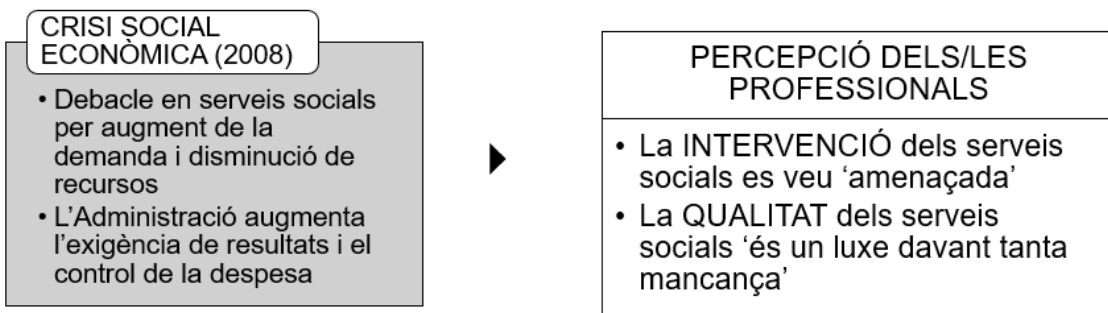
En 1991 l'aportació del CIM va passar de 57 a 91 milions de pessetes (és a dir, de 342.576 a 546.921 €) i el Consell va començar a aplicar un «mapa de cobertura» que establia la dotació econòmica per finançar les prestacions socials dels ajuntaments de l'illa. Amb aquest increment del 59,68 % respecte de l'any anterior, el CIM aportava el 38,70 % del cost total de PPB.

Després d'una primera etapa de creació dels serveis socials a Mallorca que va ser expansiva i quantitativa, es comencen a posar les bases d'una nova etapa en la qual les qüestions qualitatives i de resultats, implicaran un major nivell d'exigència professional, política i econòmica (March, 1991). Era un moment d'exigir resultats i de fer una avaluació econòmica per controlar la despesa en el qual es començà a parlar de «crisi de l'estat de benestar» i autors com F. Casas, G. García, R. Fdez Ballesteros, T. Anguera, entre d'altres, reflexionaren sobre una avaluació necessària i efectiva dels serveis socials. A Mallorca els serveis socials varen patir un retard manifest perquè no

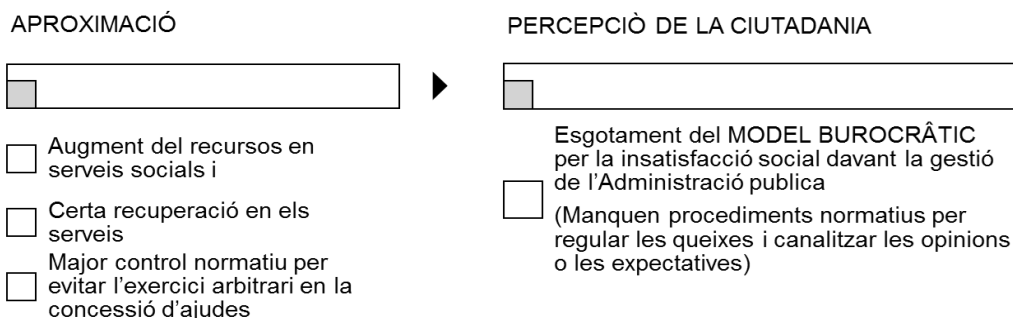
es posà en marxa la primera llei d'acció social i per la manca d'implicació política, de desenvolupament reglamentari o d'un pla de finançament.

El Consell va crear els centres comarcals dotats d'un coordinador comarcal i dels equips multiprofessionals comarcals per desenvolupar i donar suport al creixement dels serveis socials municipals, però també amb la funció d'articular els recursos del Departament d'Acció Social del Consell amb els professionals dels serveis socials de cada municipi. L'objectiu fonamental era millorar l'atenció a les necessitats de les persones usuàries i evitar desplaçaments innecessaris a la població de cada territori. En les subvencions de PPB l'ajuntament quedava obligat a aportar la mateixa quantitat dels seus pressupostos i també a crear un «servei municipal d'atenció social primària» amb local i l'equipament necessari i dotat, com a mínim, d'un treballador o treballadora social. Ningú no pot discutir que en aquesta etapa el Consell de Mallorca va ser el principal protagonista de l'impuls econòmic i tècnic dels serveis socials generals dels ajuntaments de Mallorca.

Amb la redacció i publicació de la Llei 4/2009, la Conselleria de Serveis Socials del Govern pren el protagonisme a l'hora de definir normativament els serveis socials i augmenta significativament la inversió en els serveis municipals.

...i això és el que hi ha

El 2000, un nou segle. Definició dels serveis socials comunitaris bàsics en la Llei 4/2009

El Govern de les Illes Balears va aprovar l'11 de juny del 2009 la Llei 4/2009 de serveis

socials de les Illes Balears, que en l'art. 37 atorga al Consell les funcions d'assistència, assessorament i suport tècnic als ajuntaments. Després de vint anys deroga l'anterior Llei 9/1987, d'11 de febrer, d'acció social de les Illes Balears, que havia estat poc desenvolupada; reconeix una major protecció de les persones i la necessitat de donar una resposta millor a les demandes de la ciutadania. Entre d'altres novetats, aposta per un protagonisme més gran dels consells i dels ajuntaments i es reconeix el caràcter interprofessional de la intervenció social, i regula la composició de la unitat de treball social (amb els perfils professionals mínims). El més rellevant, per aquest article, és la definició normativa dels «serveis socials comunitaris bàsics (SSCB)» com a primer nivell del sistema i l'obligació del Govern de finançar el 50 % del cost d'aquests serveis. En la disposició final segona, atorga als consells la capacitat d'aprovar les normes reglamentàries dels SSCB, però, a data d'avui, aquest desplaçament queda pendent.

Història Social Integrada (HSI). El sistema informatiu de l'IMAS a Balears. Una eina fonamental

Segons la llei vigent, el Govern queda obligat a garantir l'existència del sistema informatiu de serveis socials comú a tota la comunitat autònoma i, a la vista dels bons resultats, ha promogut la utilització a les quatre illes del sistema «HSI» (història social integrada) que el Consell de Mallorca té en funcionament des del 2009. L'aplicació HSI, la utilitzen tots els ajuntaments i els consells insulars de la comunitat (excepte Palma i Calvià, que tenen aplicació pròpia), per facilitar més rapidesa i fiabilitat en la transferència de la informació sobre la gestió dels serveis socials de les Illes Balears. A hores d'ara, l'IMAS ha signat 53 convenis que fan possible que més de 467 professionals utilitzin actualment aquesta aplicació. Els ajuntaments aporten la informació necessària perquè el Govern pugui planificar i avaluar els serveis, tot per a la publicació periòdica del Pla d'Estadística de les Illes Balears.

El Consell de Mallorca va iniciar el sistema de registre de les dades dels serveis socials municipals l'any 1990 (SIAP)²⁰, per complir amb les instruccions del Ministeri d'Afers Socials. En aquests anys ha recollit les propostes dels professionals dels ajuntaments i, aprofitant les novetats tecnològiques, ha invertit esforços en la constant millora del sistema. Però va ser el 2011 quan aquesta eina es va constituir en una veritable ajuda per a la bona gestió dels serveis socials, ja que es va redissenyar en un entorn web, similar a la història clínica d'usuari únic que utilitza el sistema sanitari de Balears. Des d'aleshores, no ha deixat d'incorporar importants millores que han facilitat la feina de tots i totes les professionals dels ajuntaments. Tal com figura al text de cada un dels convenis signats, cada ajuntament és el propietari i responsable de les dades que s'hi enregistren, el Consell de Mallorca dona suport i formació als professionals i vetlla pel bon funcionament del sistema i la seguretat de les dades. El Consell i el Govern, fan un ús estadístic a finals de cada període amb l'objectiu de planificar i distribuir els recursos de la manera més eficaç possible.

TAULA 1. Professionals que utilitzen l'aplicació (31/01/19)

²⁰ SIAP- Sistema d'Informació d'Atenció Primària.

Illa	Ajuntaments. que han signat conveni	Professionals. d'alta
Mallorca	39	313
Menorca	8	80
Eivissa	5	54
Formentera	1	20
Total	53	467

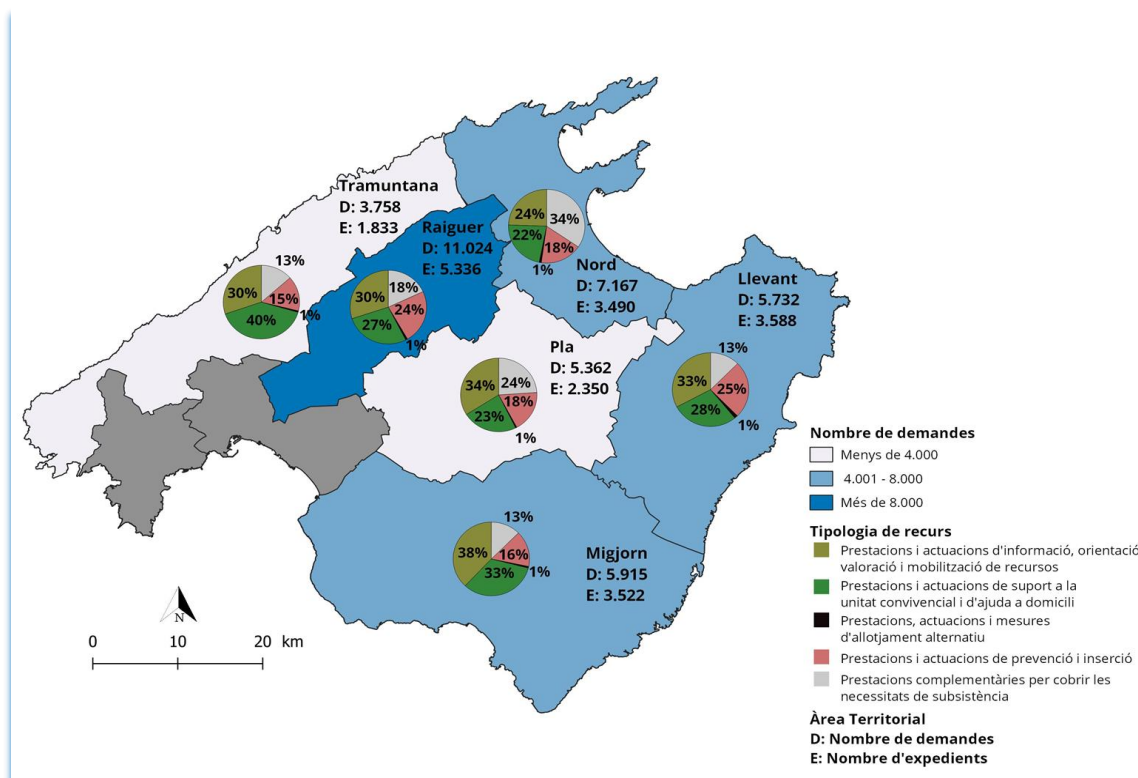
A Mallorca, la Mancomunitat del Pla reuneix tretze municipis i té un conveni únic, mentre que Palma i Calvià no gestionen HSI perquè compten amb un sistema de gestió propi, però a les altres illes tots els ajuntaments utilitzen HSI. Els professionals adscrits als serveis socials municipals reben la formació adient per fer un bon ús d'aquest instrument i registren la informació més rellevant de cada cas. Els diferents perfils professionals dels equips que sovint actuen en un mateix cas, enriqueixen la informació sobre el diagnòstic, els objectius i els recursos aplicats a cada situació, però, a la vegada, asseguren la bona fiabilitat de les dades respectant la màxima protecció de les dades personals de la ciutadania.

TAULA 2. Resum de dades enregistrades a l'aplicació HSI a Mallorca en 2018

Àrea territorial	Nbre. exp.	Nbre. demandes	Nombre persones ateses		Total pers. ateses
			Homes	Dones	
Nord	3.490	7.167	2.530	3.328	5.858
Tramuntana	1.833	3.758	1.103	1.763	2.866
Raiguer	5.336	11.024	3.233	5.021	8.254
Manc. Pla	2.350	5.362	1.730	2.353	4.083
Migjorn	3.522	5.915	2.091	3.107	5.198
Llevant	3.588	5.732	2.140	3.057	5.197
Total	20.119	38.958	12.827	18.629	31.456

En el mapa següent figuren les dades que han registrat els ajuntaments de Mallorca el 2018, exceptuant-ne els municipis de Palma i Calvià que, com hem dit, no gestionen l'aplicació HSI. Pel que fa al nombre total de demandes per zones (agrupacions de municipis), la zona del Raiguer –que reuneix els municipis d'Inca, Marratxí, Alaró, Binissalem, Búger, Campanet, Consell, Lloseta, Mancor, Santa Maria, i Selva–, és la que més demandes ha rebut, tot i que no es la que té més població. D'altra banda, la zona de la Mancomunitat del Pla i dels municipis de Tramuntana són les que menys demandes han enregistrat (en aquests casos, sí que són zones menys poblades que, per exemple, el llevant o nord de l'illa).

MAPA 1. Nombre de demandes i tipologia de recursos

Com es pot veure al mapa, la tipologia del recurs aplicat pels serveis socials municipals té un pes diferent en el territori:

- *Prestacions i actuacions informació, orientació, valoració...*: gairebé tots els territoris estan entre un 30 i un 38 % de percentatge, però destaca la zona del nord amb un percentatge baix (24 %).
- *Prestacions i actuacions de suport a la unitat de convivència i d'ajuda a domicili*: inclou el SAD MUNICIPAL (servei d'ajuda a domicili), que tots els ajuntaments tenen consolidat des de fa molts anys, però presenta una gran diferència entre els territoris, des de el 22 % dels municipis del nord, fins al 40 % dels municipis de Tramuntana. La prestació del SAD vinculat a la llei de dependència²¹ pot haver provocat algun biaix en la introducció d'aquesta informació.
- *Prestacions i actuacions de prevenció i inserció*: inclou projectes comunitaris de prevenció i és la prestació que té un pes més equitatiu entre tots els territoris que oscil·len entre el 15 % i el 18 % de Tramuntana, Pla, Migjorn i Nord; i el 24 % de Raiguer i Llevant.
- *Prestacions complementàries per cobrir necessitats de subsistència*: inclou les ajudes per desnonaments i altres situacions de necessitat greu i urgent, i van del 13 % de Tramuntana, Migjorn i Llevant; fins al 34 % del Nord.

Aquesta és una interpretació ràpida d'aquest mapa que ens pot animar a fer una anàlisi amb més profunditat, però no es pot deixar de banda la sistematització del registre i la

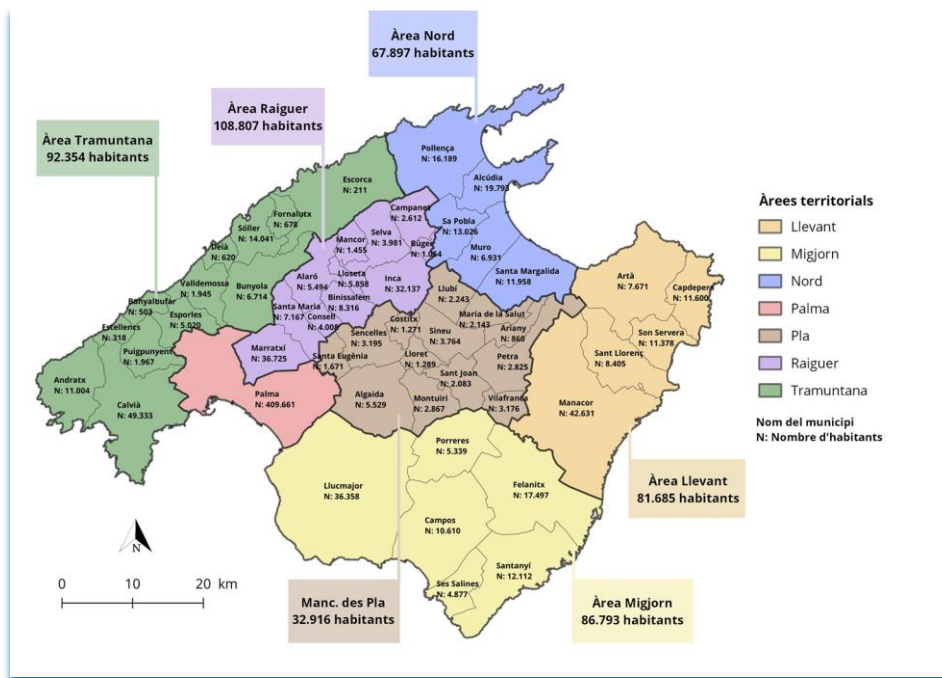
²¹ Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

qualitat de la informació. Al manual del sistema HSI figura una llarga llista de codis que pretenen identificar clarament les problemàtiques socials més freqüents que han de ser compatibles amb els criteris generals que dona el Ministeri. Però la realitat social és molt diversa i canviant a cada un dels territoris i cada dia ens presenta nous reptes als qual han de fer front el professionals. La feina que es dedica a revisar la metodologia no ha estat suficient fins ara i requereix més dedicació de tothom si volem mantenir un bon nivell d'eficàcia del sistema i de fiabilitat i validesa de les dades.

El suport tècnic de l'IMAS. Més necessari per als ajuntaments més petits.

La Secció de Suport Tècnic Municipal (SSTM) de l'IMAS, es va crear el 2002 i està formada per un equip de vuit professionals que atenen les demandes dels ajuntaments, promouen la signatura dels convenis (IMAS - ajuntaments) i donen impuls a la col·laboració entre les entitats municipals i la conselleria del GOIB respectiva (l'actual Conselleria d'Afers Socials i Esports). El suport a les professionals es fonamenta en el compromís de tots els serveis per aconseguir que qualsevol habitant de Mallorca tingui cobertes les necessitats bàsiques que descriu la normativa vigent en serveis socials.

MAPA 2. Àrees territorials de serveis socials

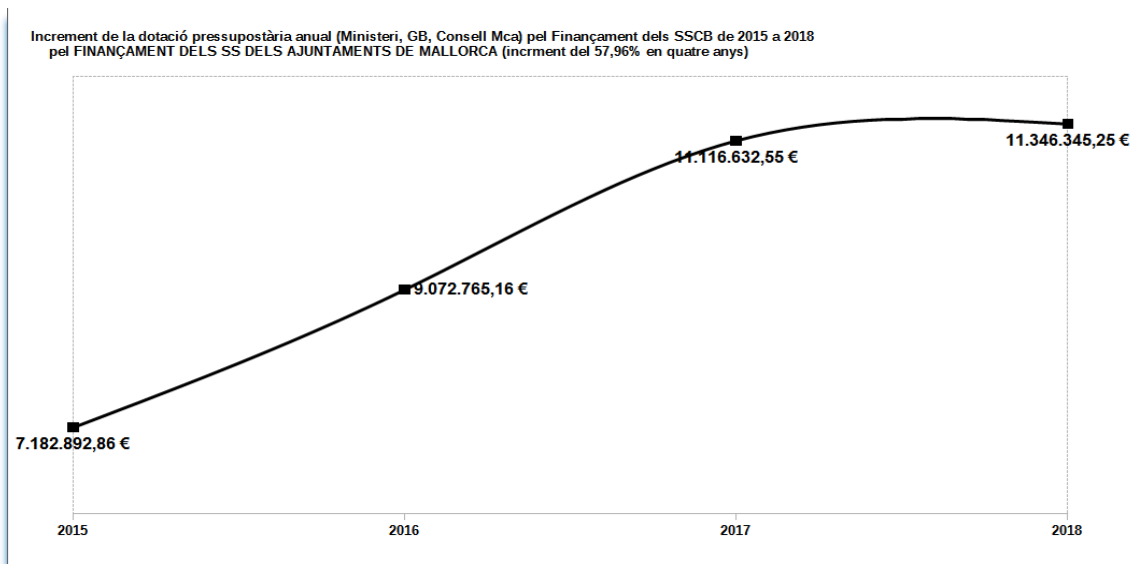
El Pla Estratègic de Serveis Socials de Mallorca 2010-13 (IMAS) va distribuir l'illa en 7 àrees territorials de serveis socials que agrupen els diferents ajuntaments d'acord al text de la Llei 4/2009 (art. 40 «Unitats territorials») que serveixen de referència per a les actuacions de suport tècnic de l'IMAS. L'objectiu del treball de la Secció de Suport Tècnic Municipal és aconseguir que la ciutadania rebi uns serveis de qualitat en tots els municipis de Mallorca, i que assoleixin els mínims que marca la normativa vigent en l'atenció a les necessitats bàsiques de la població.

El finançament dels serveis socials comunitaris bàsics

Els serveis socials comunitaris bàsics es financen amb el pressupost del Ministeri, el Govern balear, el Consell de Mallorca i els propis ajuntaments en proporcions que varien segons els pressuposts anuals de cada administració, però, en general, la major aportació la fan els ajuntaments (sobretot els majors de 20.000 habitants).

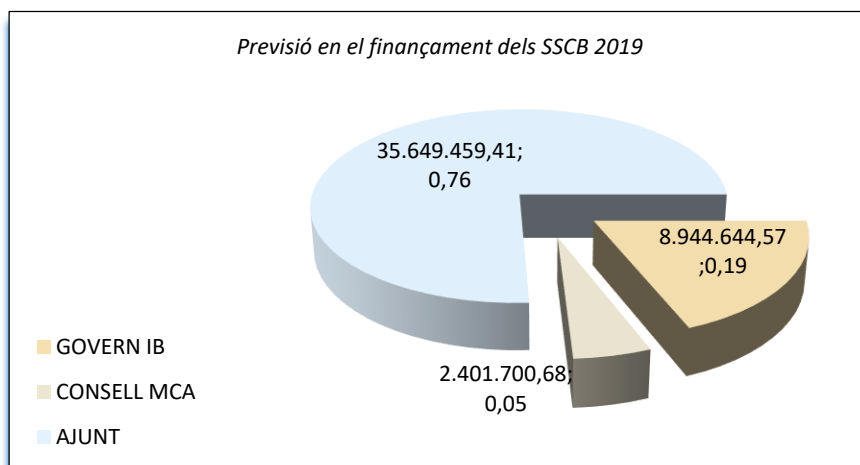
GRÀFICA 1. *Evolució del finançament dels SSCB*

Com es pot veure al gràfic, en aquest quadrienni les tres administracions públiques (Ministeri, Govern i Consell) en conjunt han anat augmentant progressivament el pressupost total per finançar els serveis socials municipals, entre 2015 i 2017 l'increment (més del 50 %) correspon en la major part a l'augment de l'aportació de la Conselleria de Serveis Socials. En compliment de l'article 70.2 de la Llei 4/2009 de serveis socials sobre el finançament, a Conselleria de Serveis Socials i Cooperació²² determina el cost dels SSCB municipals de tota l'illa i aporta el 50 % d'aquesta despesa. La distribució per cada ajuntament es publica en el document del «Pla de Finançament dels SSCB» que s'aprova anualment, i inclou el cost de l'equip mínim de professionals i el finançament de les diferents prestacions del servei de teleassistència, de mediació intercultural, el SAD municipal, o els projectes comunitaris. Des del 2017, la Conselleria de Serveis Socials marca les directrius generals dels SSCB i estableix la ràtio mínima de personal que inclou com a mínim els perfils de treball social, educació social i auxiliar d'informació, segons la llei aquest és l'equip que ha d'estar adscrit a la/les unitats de treball social de cada municipi. El càlcul de la ràtio es fa d'acord a criteris objectius (fonamentalment la població de cada municipi, tal com estableix el Decret 48/2011).

La gestió d'aquests serveis i prestacions correspon als ajuntaments i segons les dades que han presentat en 2019 a Mallorca la previsió de despesa en els SSCB municipals és de 46.995.804,66 euros, segons la distribució següent.

²²Actualment, Conselleria d'Afers Socials i Esports.

Cada ajuntament aprova anualment en els pressupostos municipals la partida total que destinarà als serveis socials del municipi²³. La mitjana del percentatge que aporten els ajuntaments de Mallorca al pressupost dels SSCB és del 51,51 %, aquest percentatge se supera en els ajuntaments més grans, però no arriba en alguns ajuntaments inferiors a 10.000 hab. com és el cas de Banyalbufar (34,70 %), Consell (39,13 %), Estellencs (38,16 %), Selva (38,82 %), o fins i tot Sa Pobla (38,34 %).

Segons les dades presentades a l'IMAS en relació a la previsió de 2019, els ajuntaments que han fet un esforç pressupostari més gran en la despesa dels SSCB són:

Entitats Locals	% aportació municipal en SSCB
Palma	85,96 %
Capdepera	76,45 %
Calvià	74,95 %
Andratx	74,56 %
Felanitx	73,12 %
Inca	70,04 %

I els que han fet una previsió menor d'inversió pressupostària en la despesa total dels SSCB són:

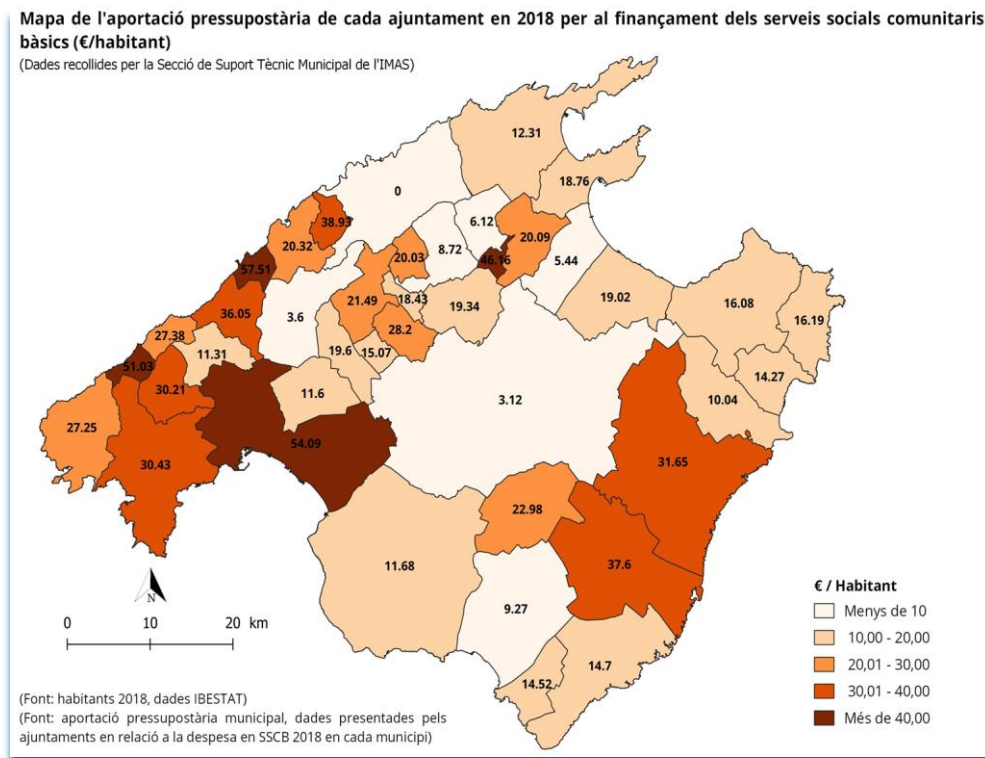
Entitats Locals i Mancomunitat	% aportació municipals en SSCB
Aj. Escorca	(renúncia a la subvenció)
Mancomunitat des Pla	13,60 %
Aj. Bunyola	15,38 %
Aj. Campanet	22,01 %
Aj. Mancor de la Vall	20,57 %

En el mapa següent, el «nombre d'euros per habitant» és el resultat de dividir el pressupost municipal 2018 en SSCB (dades aportades a l'IMAS per cada ajuntament)

²³ Dades que han presentat els ajuntaments a l'IMAS en relació als convenis 2019.

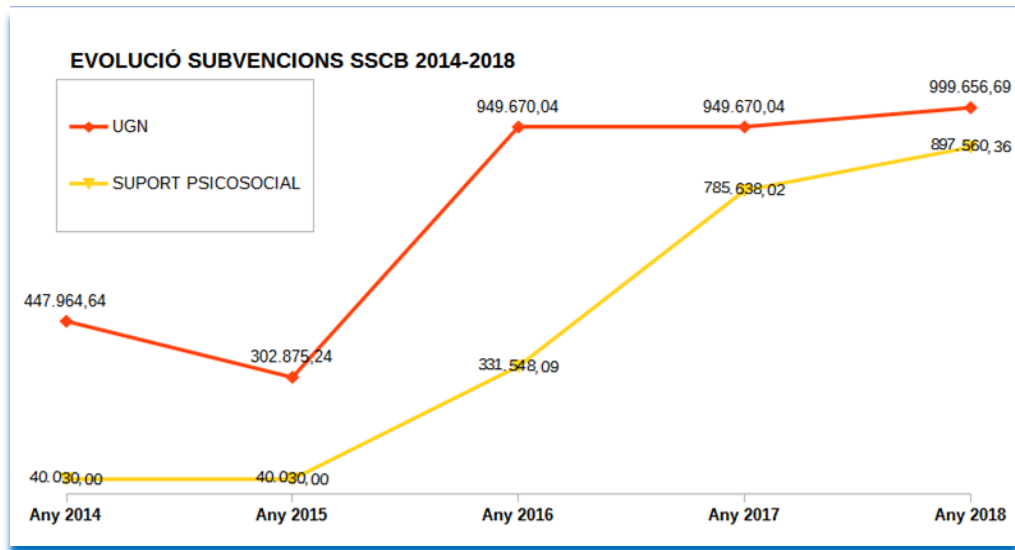
pel nombre d'habitants de cada municipi. Tot i la utilitat d'aquest mapa, és important recordar que el càlcul de la inversió municipal en SSCB no és una xifra exacta ja que, en alguns àmbits, no hi ha encara un criteri unànim sobre la tipificació d'alguns serveis «bàsics», «específics» o «especialitzats», la qual cosa podria posar en discussió o reinterpretar aquestes xifres.

MAPA 2. Aportació pressupostària dels ajuntaments

Palma presenta la inversió més gran perquè reuneix gairebé la meitat de la població de l'illa, té caràcter de «capitalitat» i, a més, concentra la major part dels recursos de segon i tercer nivell (específics i especialitzats) de tots els àmbits de protecció social (serveis socials, educació, sanitat, habitatge, etc.). Però com es pot veure, la major inversió no correlaciona amb el volum de població del municipi, ja que municipis com Deià (57,51), Estellencs (51,03), Búger (46,16), Fornalutx (38,93), Puigpunyent (30,21) o Valldemossa (36,05) són els que presenten una inversió més gran per habitant.

El finançament de l'IMAS en els SSCB municipals, es complementa des de fa anys amb dues convocatòries anuals, una per ajudes a la població en situació d'urgent necessitat (UGN) i, l'altra, per engegar projectes municipals de suport psicossocial, que promouen incorporat la figura del psicòleg/psicòloga en els equips municipals.

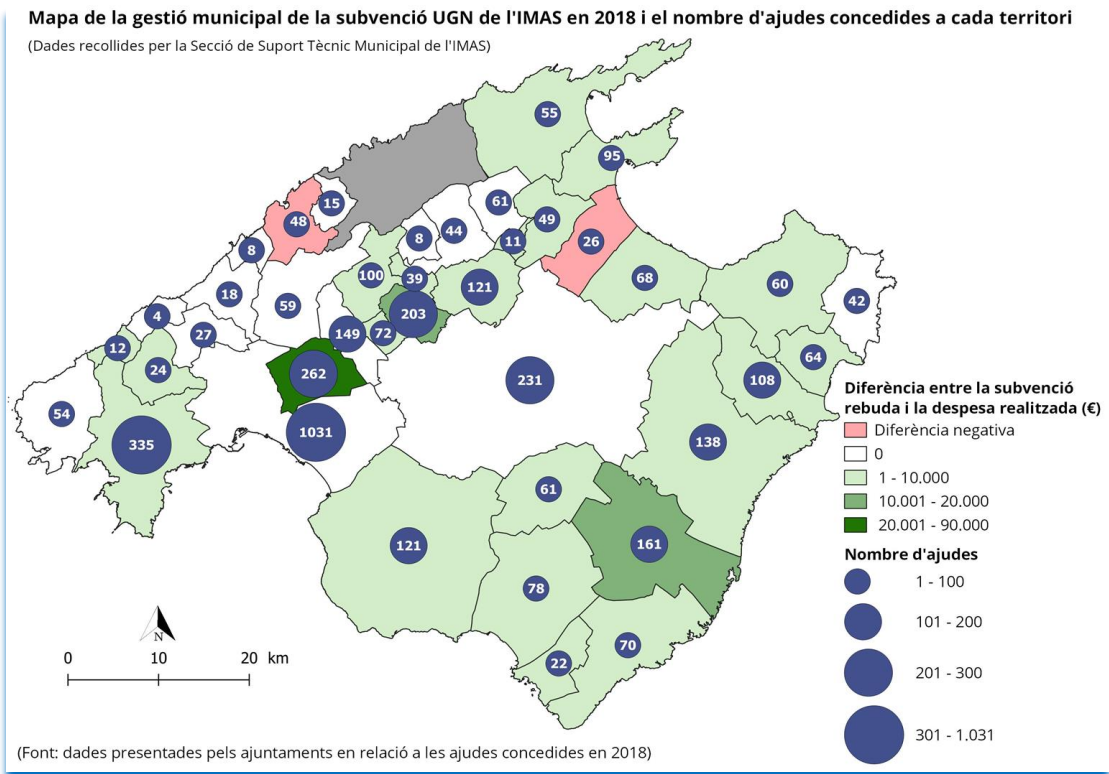

Mitjançant convenis de col·laboració i suport a l'assistència tècnica municipal, l'IMAS concedeix les UGN amb fons propis com a subvencions als ajuntaments per tramitar d'ajudes a famílies amb menors en situació de risc social i a persones en situació de necessitat greu i urgent (en especial, situacions de desnonament o pobresa sobrevinguda), o altres persones en alguna situació de necessitat, que reculli l'art. 6 de la Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears. En 2018, i per primera vegada, es varen signar convenis bianuals per facilitar la gestió municipal.

Els ajuntaments de Mallorca en 2018 varen realitzar una despesa d'1.081.819,68 € en ajudes a les persones usuàries dels serveis socials municipals, en aquest període, l'IMAS va concedir un total de 999.656,69 € (que suposa el 92,41 % de la despesa). Pel que fa al tipus d'ajuda, els ajuntaments varen concedir un total 3.416 ajudes que responen a diferents tipologies classificades en una llista de 29 ítems. Les tipologies de «Subsistència, aliments, vestimenta»; «Ajudes allotjament per lloguer, hipoteca, pensions»; i «Manteniment de la pròpia llar: electricitat i aigua», reuneixen el 61,91 % de les ajudes (2.115 ajudes), amb una despesa total de 701.705,50 € (64,86 % de la despesa).

El mapa següent relaciona la despesa que han fet els ajuntaments (superior o inferior a la prevista en el conveni signat amb l'IMAS) i el nombre d'ajudes que s'han concedit a cada territori.

MAPA 2. Gestió municipal de les ajudes d'urgent necessitat

Podem trobar una certa correlació entre el nombre d'ajudes concedides i el volum de població de cada municipi, com és el cas dels més grans (Palma, Calvià, Inca, Marratxí, Manacor, Lluçmajor), però crida l'atenció el nombre d'ajudes concedides a Felanitx (161) o altres més petits com Binissalem (203), Santa Maria (149), o Alaró (100), que superen en molt altres municipis de més població com és el cas d'Alcúdia (95).

Mitjançant convenis de col·laboració i suport a l'assistència tècnica municipal, l'IMAS concedeix ajudes per a projectes de suport psicosocial. En aquests darrers anys a Mallorca ha augmentat de manera considerable la demanda de serveis socials comunitaris bàsics i cal incrementar els recursos i els programes que donen suport a les situacions més greus, amb programes específics complementaris que incrementin l'eficàcia i la capacitat de resposta dels serveis públics.

La incorporació de la figura del psicòleg/psicòloga en els equips municipals de serveis socials, aporta noves estratègies d'intervenció amb les famílies, contribueix a potenciar els recursos propis per afrontar les situacions i minva les dificultats de relació. Però, a més, també està justificada per la publicació de la nova Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, que implica noves funcions i responsabilitats des de l'àmbit municipal en relació a la intervenció amb famílies i les possibles declaracions de risc.

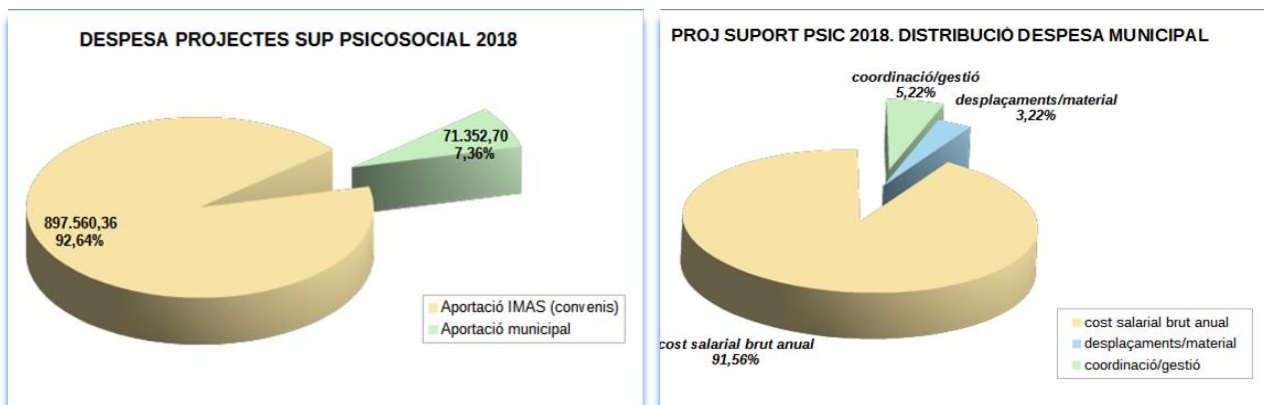
A la vista de les necessitats detectades en la majoria de municipis de l'illa i veient que la majoria dels ajuntaments no compten en els seus equips amb el perfil del professional de la psicologia, fa anys l'IMAS va proposar una línia d'ajudes als ajuntaments per impulsar projectes que incorporen aquesta figura professional en els equips dels serveis socials municipals, amb accions de suport psicosocial. Els primers projectes de suport psicosocial es varen posar en funcionament el 2002 promoguts per la Mancomunitat des

Raiguer i més tard per la Mancomunitat de Tramuntana i altres municipis de Migjorn. L'any 2016, es varen concedir subvencions d'aquests projectes per als municipis menors de 20.000 habitants i, l'any següent, per a totes els ajuntaments de Mallorca. Aquesta iniciativa ha estat valorada molt positivament per les corporacions municipals que demanen la continuïtat dels projectes.

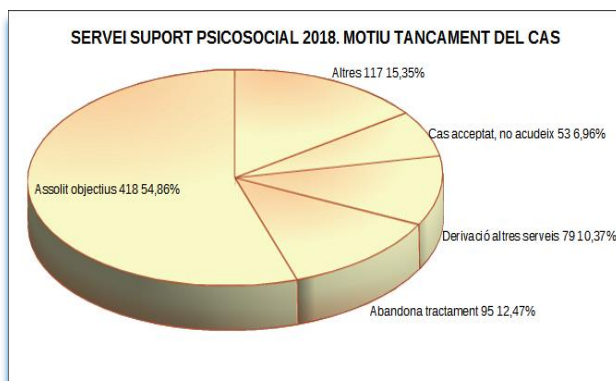
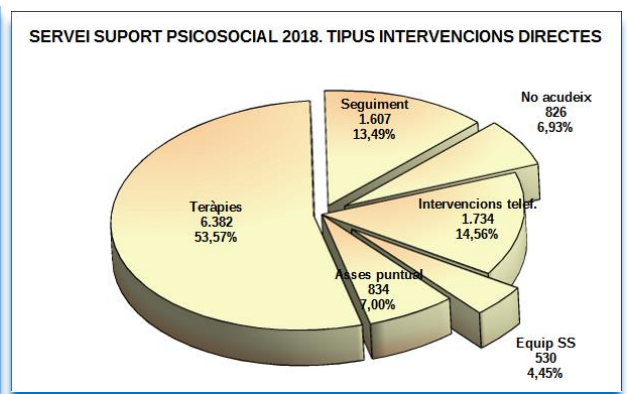
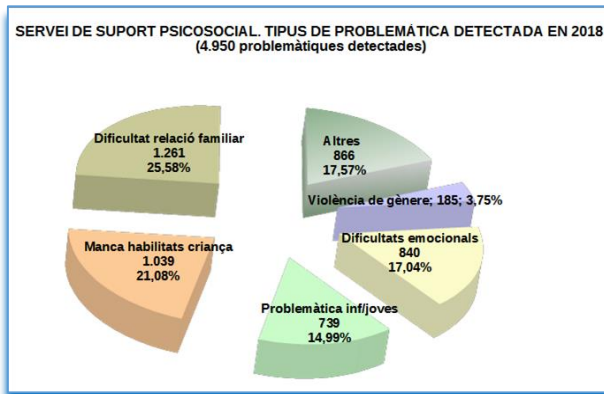
Evolució de la convocatòria de l'IMAS per impulsar projectes de suport psicosocial en els ajuntaments de Mallorca

Actualment, tots els ajuntaments ja tenen en l'equip de serveis socials la figura del psicòleg, però en la majoria dels casos els serveis de suport psicològic només suposen un contracte de serveis extern de duració determinada (generalment d'1 any) la qual cosa afecta seriosament la qualitat de l'atenció, la mobilitat de professionals és permanent i l'atenció, en molts casos, es veu interrompuda per aquests canvis. Per mitigar aquesta interferència administrativa en la bona gestió dels serveis, el 2018 l'IMAS va concedir les subvencions per a un període bianual (2018-2019).

Segons les justificacions dels ajuntaments, l'IMAS ha finançat el 92 % de la inversió total en aquests projectes, i el 91 % de la inversió pressupostària ha estat destinada a la contractació de professionals. Gràcies a l'increment de professionals qualificats en els equips dels SSCB podem assegurar que s'ha incrementat la resposta efectiva a les demandes de suport psicològic de les persones que acudeixen als serveis socials municipals.

El 2018 els serveis de suport psicosocial han atès a 3.086 casos (el 64,29 % han estat dones) amb una problemàtica molt diversa. S'ha fet un esforç per agrupar-la en una llista que mostra una intervenció major en «dificultats de relació familiar» (25,58 %), «manca d'habilitats de criança» (21,08 %). Pel que fa al tipus d'intervenció, la teràpia ha estat la més utilitzada (53,57%), i el motiu de tancament de la intervenció ha estat per «assoliment dels objectius» (54,86 %).

Alguns reptes de futur en la consolidació dels serveis socials comunitaris bàsics a Mallorca

- Incorporació del psicòleg/psicòloga en els equips municipals

El Consell de Menorca ja va posar en funcionament els equips municipals d'intervenció familiar (EMIF) el 2005 amb la incorporació de la figura del psicòleg/psicòloga que atenen famílies que necessiten assessorament i suport per afrontar dificultats relacionals, situacions de crisi i/o millorar les seves competències educatives. Els equips reben formació permanent i segueixen algunes orientacions metodològiques consensuades. En el marc de les jornades «Nous canvis legislatius en infància i adolescència», organitzades el 2016 per l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor i la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació, es va tractar la problemàtica de la derivació dels casos d'infants en situació de risc als SSCB i es varen posar de manifest les dificultats d'assumir aquests casos a Mallorca i Eivissa per la falta de recursos municipals, però es va constatar la rellevància de la xarxa dels EMIF de Menorca com una eina idònia. El 2017, el Consell de Mallorca i la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació varen mantenir converses sobre una col·laboració conjunta per al cofinançament de psicòlegs en tot el territori. Ambdues administracions hauran de tancar un acord estable que permeti assegurar la presència i la consolidació definitiva d'aquest perfil professional en els serveis socials municipals tal com fa Menorca des de fa anys.

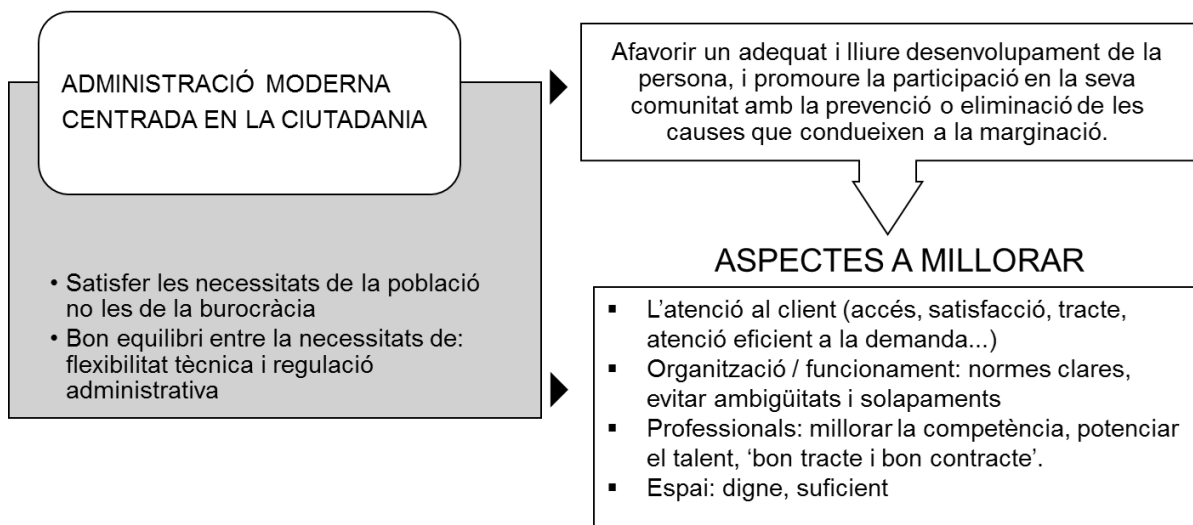
- Consolidació del cofinançament dels serveis socials comunitaris bàsics per part de les administracions

La falta d'una llei estatal de serveis socials, fa que els pressupostos socials es revisin anualment i depenguin de la decisió política de cada Administració (pressupostos generals de l'Estat, del govern autonòmic o les entitats locals). L'experiència de convenis bianuals entre l'IMAS i els ajuntaments són un gran avanç per millorar la gestió municipal i haurien de continuar sota els principis d'eficàcia, transparència, descentralització i de lleialtat institucional per assegurar un servei de qualitat per a la ciutadania. Mentre no arriba la fórmula pressupostària per consolidar definitivament els serveis socials, l'IMAS i la Conselleria hauran d'assegurar els convenis bianuals ja que són una solució temporal que elimina bona part de les dificultats de la gestió municipal dels serveis.

- Contractació estable del personal dels serveis socials comunitaris bàsics

Els ajuntaments aproven els seus pressupostos seguint les indicacions dels convenis signats amb l'IMAS pel finançament dels SSCB, les subvencions s'aproven anualment i afecten directament la duració de bona part dels serveis i dels contractes del personal. La rotació permanent de professionals en alguns serveis distorsiona la qualitat de la prestació. Els convenis de col·laboració hauran d'assegurar el compliment permanent de ràtios mínims de contractació estable en les plantilles dels SSCB, però també la contractació directa d'un mínim d'efectius per evitar els efectes negatius de les rotació reiterada de professionals per la renovació permanent de contractacions externes que, a més, generen inestabilitat laboral.

- ....encara falta millorar

Referències bibliogràfiques

- Ballester Brage, LI. (1990). El desenvolupament del Pla Concertat de Prestacions Bàsiques a Mallorca. *Revista Alimara*. Època 2, núm. 22. Palma. Servei d'Acció Social. Consell Insular de Mallorca.
- Deyá, M.; Salas, P. i Caro, F. (2010). *De la Beneficència a l'Estat del Benestar. Història dels Serveis Socials a Mallorca (S.XVI-XX)*. Palma. Departament de Benestar Social. Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS).
- Gutiérrez Resa, A. (2001). El Plan concertado de Prestaciones Básicas de Servicios Sociales en España. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*. [Consulta: 17.07.2019], <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=758126>>
- March, M. X. (1991). Aproximació a la realitat de l'avaluació dels serveis socials a Mallorca. *Revista. Alimara*, núm. 27. Consell Insular de Mallorca.
- Secció de Suport Tècnic Municipal (2018). La gestió dels serveis socials dels municipis de Mallorca. Document intern no publicat. Palma. Departament de Benestar i Drets Socials. Dir. Insular d'Inclusió Social. IMAS.
- Varis Autors (1991) *Revista Alimara*. Època 3, núm 23, 25 i 26. Palma. Servei d'Acció Social i Sanitat. Consell Insular de Mallorca.